

EEN OMMUURDE WERELD NAAR EEN GLOBALE APARTHEID

Auteurs: Ainhoa Ruiz Benedicto · Mark Akkerman · Pere Brunet

SAMENVATTING

Eind 1989 vielen twee historische muren, tot verbazing van en inspiratie voor mensen over de hele wereld. Op 9 november 1989 viel eerst de toen 28 jaar oude Berlijnse Muur. De tweede muur was meer symbolisch, maar even indrukwekkend in de manier waarop het mensen verdeelde en levens gescheiden hield. Het was het systeem van apartheid in Zuid-Afrika. Toen Berlijners de muur die hen stuk voor stuk scheidde, begonnen te ontmantelen, was de nieuw aangeestelde Zuid-Afrikaanse president F.W. de Klerk begonnen met onderhandelen met het ANC, waarmee een proces begon om de apartheid te beëindigen. In februari 1990 hief De Klerk het verbod op het ANC op, liet Nelson Mandela en andere politieke gevangenen vrij en maakte een einde aan de noodtoestand.

Het is daarom nogal ontvullend dat we ons 30 jaar later in een wereld met meer muren dan ooit tevoren bevinden. In 1989 waren er zes muren, nu zijn er minstens 63 langs grenzen of op bezet gebied over de hele wereld, en overal ter wereld pleiten politieke leiders voor meer. Veel meer landen hebben hun grenzen gemilitariseerd door de inzet van troepen, schepen, vliegtuigen, drones en digitale bewaking, patrouilles op land, ter zee en in de lucht. Als we deze 'muren' zouden mee tellen, zouden we op honderden uitkomen. Als gevolg hiervan is het nu gevaarlijker en dodelijker dan ooit om grenzen over te steken voor mensen die op de vlucht zijn voor armoede en geweld. Ook als de grens eenmaal gepasseerd is, blijft een actieve beveiligingsinfrastructuur een bedreiging.

We bevinden ons echt in een ommuurde wereld. En terwijl we deze forten bouwen, scheiden we ook mensen, beschermen we privileges en macht en ontzeggen we anderen mensenrechten en waardigheid. Daarom stelt ons rapport dat onze ommuurde wereld 30 jaar na de ineenstorting in Zuid-Afrika een nieuw soort mondiale apartheid creëert. Grenzen zoals apartheid zijn gebaseerd op racistische ideologieën, ontzeggen groepen mensen basisrechten en houden geweld in stand. Zoals dit rapport stelt, helpt het concept van mondiale apartheid "tendensen en structuren van macht en mondiale segregatie te verklaren" waarin "muren slechts een van de fysieke en zichtbare dimensies zijn van het groeiende culturele, structurele en fysieke geweld dat dit systeem in de wereld veroorzaakt."

In dit rapport onderzoeken we de opkomst van de muren die door steeds meer regering zijn gebouwd, de onderliggende oorzaken voor het ontstaan van een globale apartheid en de bedrijven die proberen te profiteren. Naast een globaal overzicht van grensmuren, behandelt het rapport zeven casestudy's: Australië, India, Israël, Mexico-Guatemala, Spanje, Syrië en de Westelijke Sahara.

Het rapport onthult onder meer:

- Sinds 1989 is het aantal muren gestaag toegenomen, met opmerkelijke pieken in het bouwen van muren in 2005 en 2015. Alleen al in 2015 werden veertien muren gebouwd. Vanaf 2018 zijn er wereldwijd 63 muren.

- Het onderzoek concludeert dat zes op de tien mensen in de wereld wonen in een land dat grensmuren heeft gebouwd.
- Azië heeft het grootste aantal muren (56 procent), gevolgd door Europa (26 procent) en Afrika (16 procent).
- De belangrijkste redenen die regeringen geven om muren te rechtvaardigen, zijn het stoppen van immigratie en terrorisme - die worden genoemd als de belangrijkste motieven voor het bouwen van de helft van de wereldmuren. De opgegeven redenen voor het bouwen van muren zijn: immigratie (32 procent), terrorisme (18 procent), smokkel van goederen en mensen (16 procent), drugshandel (10 procent), territoriale geschillen (11 procent) en het tegenhouden van buitenlandse militanten (5 procent).
- Israël is het land met het grootste aantal muren (zes), gevolgd door Marokko, Iran en India (drie), en Zuid-Afrika, Saudi-Arabië, Verenigde Arabische Emiraten, Jordanië, Turkije, Turkmenistan, Kazachstan, Hongarije en Litouwen (twee)
- India heeft drie grensmuren van 6.540 kilometer lang gebouwd, wat betekent dat 43 procent van de grenzen ommuurd is.
- In de Westelijke Sahara staat een barrière, gebouwd door Marokkaanse troepen, die wordt beschouwd als 'de grootste functionele militaire barrière ter wereld', 2.720 km lang, omgeven door negen miljoen landmijnen, waardoor het een van de landen met de meeste mijnen ter wereld is.
- Het voorbeeld van Australië laat zien hoe landen geen fysieke muren nodig hebben om migranten buiten te houden. De Australische strijdkrachten en het Maritime Border Command van de Australian Border Force gebruiken een reeks patrouillevaartuigen en -vliegtuigen om de zeegrenzen te bewaken, in combinatie met een zeer controversieel en mensenrechtenschendend offshore detentiesysteem. Australië heeft tussen 2013 en 2019 naar schatting A\$ 5 miljard uitgegeven aan grensbewaking.
- De grens van Mexico met Guatemala is een ander geval van gemilitariseerde grenzen die niet afhankelijk zijn van muren. Hier is een uitgebreide veiligheidsinfrastructuur, met Amerikaanse apparatuur en financiering via het Frontera Sur-programma, aangelegd op en rond de grens, waardoor migranten worden gedwongen om gevaarlijkere routes te nemen en in handen van mensenhandelaars en smokkelaars terechtkomen.
- Vier van de vijf 5 buurlanden van Syrië hebben muren of hekken aangelegd op (delen van) de grenzen met het land. De situatie van de burgerbevolking in Syrië is buitengewoon ernstig is, 13 miljoen mensen humanitaire hulp nodig hebben en 6,2 miljoen mensen zijn uit hun huizen verdreven.

Eén van de aanjagers, en profiteurs, van deze golf van muurbouw is het grens-

bewakings-industriële complex. Deze industrie pusht een narratief waarin migratie en andere politieke en/of humanitaire uitdagingen aan de grens primair worden gekaderd als een veiligheidsprobleem, waarbij de grens nooit genoeg beveiligd kan zijn, en waarvoor de nieuwste militaire en veiligheidstechnologieën altijd de oplossing zijn.

Veel muren en hekken worden gebouwd door lokale bouwbedrijven of door overheidsinstanties, zoals het leger. De muren gaan echter steevast vergezeld van een reeks technologische systemen - zoals bewakings-, detectie- en identificatieapparatuur, voertuigen, vliegtuigen en wapens - die geleverd worden door militaire en beveiligingsbedrijven leveren. Autonome en robotsystemen, zoals drones en smart towers, worden ook steeds vaker gebruikt (of getest) voor grensbeveiliging, ook als onderdeel van of verbonden met muren en hekken.

- Ons eerdere onderzoek identificeerde grote wapenbedrijven zoals Airbus, Thales, Leonardo, Lockheed Martin, General Dynamics, Northrop Grumman en L3 Technologies als de grootste winnaars van contracten voor de bouw van grensmuren en -hekken in Europa en de VS. De cases die in dit rapport worden beschreven, laten zien dat een scala aan bedrijven, waaronder Elbit, Indra, Dat-Con, CSRA, Leidos en Raytheon, ook belangrijke spelers zijn op de wereldmarkt voor muren en hekken.

- Israëlische bedrijven zoals Elbit en Magal Security zijn belangrijke mondiale spelers bij het bouwen en ondersteunen van muren, en promoten hun werk vaak op de internationale markt door te wijzen op hun 'in de praktijk geteste' betrokkenheid bij de bouw van Israël's uitgebreide infrastructuur van muren en hekken in en rond de bezette gebieden.

Achter de opkomst van muren en de industrie schuilt een krachtig en manipulatief narratief dat hegemonisch is geworden. Dit narratief stelt dat migranten een bedreiging vormen voor een manier van leven in bepaalde landen, in plaats van hen te beschouwen als slachtoffers van economisch en politiek beleid dat wordt voortgezet en gepromoot door de rijkste landen en dat mensen dwingt hun thuis te verlaten. Dit verhaal gebruikt een taal van angst om mensen te overtuigen om op veiligheid gebaseerde oplossingen te steunen, met name de militarisering van grenzen, en om de dodelijke gevolgen ervan door de vingers te zien. Het is manipulatief, omdat het mensen afleidt van de echte oorzaken van onzekerheid - de concentratie van macht en rijkdom in de handen van een kleine elite, een systeem dat alleen bestaat vanwege de uitbuiting van 's werelds armste bevolkingsgroepen - die het verstrekken van huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en levensonderhoud voor iedereen belemmert en daarmee blijvende veiligheid en vrede.

Het narratief van angst en veiligheid is duidelijk aangeslagen, blijkt uit de toename van de muren wereldwijd, maar de historische ervaringen van de val van de Berlijnse muur en de apartheid 30 jaar geleden laten zien dat het niet onverstaaanbaar is. Veranderingen in de publieke opinie, vooral als gevolg van de

succesvolle mobilisatie van volksbewegingen, kunnen zelfs de sterkste systemen van onderdrukking ondermijnen. Muren die ons verdelen lijken misschien permanent, maar educatie en politieke actie kunnen ze doen omvallen. Het is tijd voor een nieuwe golf van mobilisatie - tegen de ommuurde wereld die slechts een kleine elite dient en de hoop van de overgrote meerderheid van de mensheid die waardig en rechtvaardig wil leven in de grond boort.

**Stop
Wapenhandel**

Lees ons volledige rapport (Engels) op:
www.tni.org/walledworld

Met de steun van:

